

Het dynamische

leven van

twintigers

**Centraal Bureau
voor de Statistiek**

Het dynamische

leven van

twintigers

Verklaring van tekens

.	Gegevens ontbreken
*	Voorlopig cijfer
**	Nader voorlopig cijfer
x	Geheim
-	Nihil
-	(Indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	Het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
Niets (blank)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2014-2015	2014 tot en met 2015
2014/2015	Het gemiddelde over de jaren 2014 tot en met 2015
2014/'15	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2014 en eindigend in 2015
2012/'13-2014/'15	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2012/'13 tot en met 2014/'15

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever
Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress
Studio BCO, Den Haag

Ontwerp
Edenspiekermann

Inlichtingen
Tel. 088 570 70 70, fax 070 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2015.
Vereenvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.

Inhoud

1. Inleiding 4

2. Levensloopgebeurtenissen van twintigers 6

2.1 Van flierefluitende student naar serieuze werknemer 7

2.2 Van ouderlijk nest naar huisje, boompje, beestje 8

3. Vrouwen versus mannen 9

3.1 Vrouwen eerder toe aan volgende stap dan mannen 10

3.2 Vrouwen zijn hoger opgeleid en wonen jonger op zich zelf 11

4. Veranderingen in de tijd 12

4.1 Later een vaste relatie 13

4.2 Minder vaak een vaste baan 13

5. Twintigers in hokjes 15

5.1 Het pad naar vastigheid 16

5.2 Volledig gesetteld met een vaste baan en een vaste relatie 17

5.3 Geen onderwijs, geen vast werk en geen relatie 18

6. Conclusie 19

Referenties 21

Medewerkers 22

1.

Inleiding

Tussen het grenzen opzoekende leven van de tiener en het veelal gesetelde leven van de dertiger ligt de dynamische periode van de twintiger. Een periode in je leven waarin je de overstap maakt van puberteit naar volwassenheid en waarin je te maken krijgt met allerlei veranderingen en keuzes op het terrein van opleiding, werk, woonsituatie en relaties. Keuzes die bepalend (kunnen) zijn voor de rest van je leven.

De veranderingen die een twintiger doorloopt zijn veelal onvermijdelijk en horen bij deze levensfase, maar ze worden ook beïnvloed door de tijdsgeschiedenis. Zo duurt de roerige overgang naar volwassenheid steeds langer, wat er mee te maken heeft dat keuzes tegenwoordig minder vastliggen (Breedveld & Van den Broek, 2003). De mogelijkheden lijken eindeloos, waardoor bijvoorbeeld het werkende leven of het krijgen van kinderen nog een paar jaar wordt uitgesteld. Daarnaast hangen keuzes ook samen met de economische situatie van dat moment. Zo gaat het bij de keuze voor een tweede studie of vervolgstudie niet alleen om interesse, maar kan een gering aanbod van werk ook een rol spelen. En hangt het kopen van een huis ook samen met het hebben van een vaste baan (Van der Valk, 2015).

Om een volledig beeld te krijgen van de twintigers moeten de verschillende gebeurtenissen en keuzemomenten dan ook niet los van elkaar bekeken worden, maar zoveel mogelijk in samenhang met elkaar. Het CBS beschikt over een veelheid aan data die het bij uitstek mogelijk maken om een geïntegreerd beeld samen te stellen. Dit artikel beschrijft met welke levensloopgebeurtenissen twintigers te maken krijgen en welke groepen twintigers er aan de hand hiervan te onderscheiden zijn. Hierbij staat de mate van 'vastigheid' van twintigers centraal. Hoofdstuk 2 behandelt de mate van vastigheid door te kijken naar de aspecten die daarmee te maken hebben, zoals uit huis gaan, een vaste baan hebben of een kind krijgen. Hoofdstuk 3 beschrijft de verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke twintigers als het gaat om het bereiken van deze mijlpalen en in hoofdstuk 4 worden de twintigers van nu vergeleken met de twintigers van tien jaar geleden. Hoofdstuk 5 laat zien welke groepen twintigers er grofweg te onderscheiden zijn.

Zoals eerder genoemd is het leven van twintigers dynamisch. Onder andere Van Gaalen (2014) concludeert dan ook dat het interessant is om in beeld te brengen wat er juist tussen het twintigste en dertigste levensjaar gebeurt (Veranderingen in relatie en gezinsvorming van Generatie X naar Y, 2014). Drie verwante artikelen gaan daarom dieper in op keuzes die twintigers maken. Ten eerste een artikel over Relatievorming van twintigers (Te Riele & Harmsen, 2015), ten tweede een artikel over Het werkende leven van twintigers (Souren, 2015) en ten derde een artikel over De leefomgeving van twintigers (Van der Valk, 2015).

2.

Levensloop-

gebeurtenissen

van twintigers

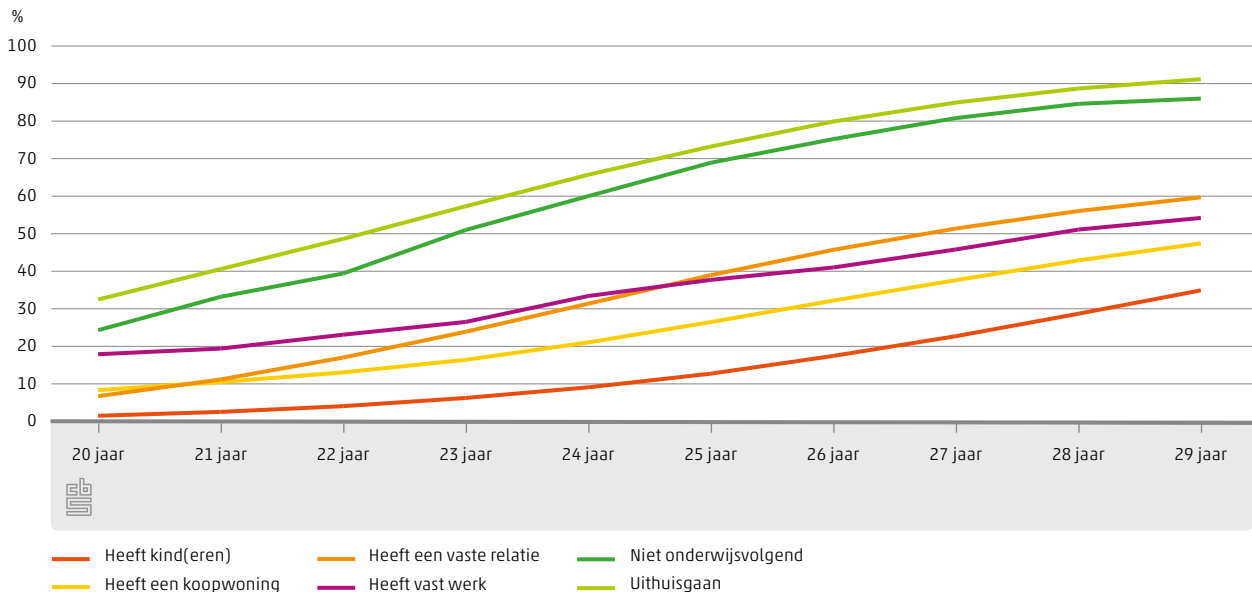

De rode draad in dit en de drie verwante artikelen (zie referenties) is zoals aangegeven de mate van vastigheid. Het leven van begin twintigers kenmerkt zich over het algemeen door weinig vastigheid. Ze wonen (nog) bij hun ouders thuis, volgen een opleiding en hebben vaak nog weinig verantwoordelijkheden. De bijna dertigers daarentegen hebben te maken met veel meer vastigheid. Ze hebben het onderwijs verlaten, zijn werkzaam, wonen samen en hebben soms al kinderen.

2.1 Van flierefluitende student naar serieuze werknemer

Figuur 2.1.1 laat zien hoe het leven van twintigers per leeftijdsjaar verandert en steeds vaster wordt. Voor belangrijke mijlpalen in het leven van twintigers (uithuisgaan, stoppen met onderwijs volgen, een vaste baan, een vaste relatie, een koopwoning en kinderen) wordt beschreven waar het omslagpunt ligt, ofwel vanaf welke leeftijd de twintigers die een volgende stap hebben gezet in de meerderheid zijn.

2.1.1 Twintigers en verschillende dimensies van vastigheid¹⁾

¹⁾ Cijfers over uithuisgaan, vaste relatie, kinderen en een koopwoning hebben betrekking op de situatie op 1 januari 2013, de cijfers over onderwijsdeelname en vast werk gaan over 2014.

Als we kijken naar de mijlpaal van het verlaten van het onderwijs ligt het omslagpunt bij 23 jaar: van de 23-jarigen volgt meer dan de helft geen onderwijs meer. Veel schoolverlaters betreden vervolgens de arbeidsmarkt en krijgen te maken met het werkende leven. Een baan betekent over het algemeen nieuwe verantwoordelijkheden, maar ook een eigen inkomen en op eigen benen staan (Loog, 2014). Rond 25 jaar ligt het omslagpunt voor het hebben van een voltijdbaan, dat wil zeggen een baan van 35 uur of meer per week. Veel twintigers starten als flexwerker (zoals mensen met tijdelijk werk, uitzend- en oproepkrachten); op de leeftijd van 28 heeft het merendeel een vaste baan.

2.2 Van ouderlijk nest naar huisje, boompje, beestje

Parallel aan de overgang van onderwijs naar de arbeidsmarkt verlaten twintigers hun ouderlijk huis, krijgen een vaste relatie en stichten een gezin. De leeftijd waarop meer dan de helft niet meer bij hun ouders thuis woont, is vergelijkbaar met het verlaten van het onderwijs, namelijk 23 jaar. De huidige twintiger gaat na het verlaten van het ouderlijk huis vaak eerst op zichzelf wonen voordat hij gaat settelen met een partner (CBS, 2009). Zo is het aantal twintigers met een vaste relatie in de afgelopen decennia afgenomen en het aantal alleenstaanden toegenomen. Deze verandering in denken en gedrag heeft onder andere te maken met de maatschappelijke ontwikkelingen die in Nederland hebben plaatsgevonden (Latten, 2004). Vrouwen zijn geëmancipeerder geworden, hoger opgeleid en er is een duidelijke focus op het maken van carrière. Door deze veranderingen is het minder vanzelfsprekend om een vaste relatie te hebben en ook een gezin te vormen. Een vaste relatie is echter wel iets wat veel jongeren graag willen (Te Riele & Harmsen, 2015). Op de leeftijd van 27 jaar heeft de meerderheid een vaste relatie, waarbij het in dit artikel gaat om samenwonen of getrouwd zijn. Een op de drie twintigers heeft voor zijn of haar dertigste een of meerdere kinderen. Het krijgen van kinderen is daarmee niet typerend voor de twintigersfase, maar hoort meer bij het leven van de dertigers. Ook dit is in de afgelopen decennia sterk veranderd. Niet zozeer de afgelopen tien jaar, maar wel vergeleken met de jaren '70 krijgen vrouwen later kinderen. Deze ontwikkeling gaat gepaard met het feit dat vrouwen tegenwoordig langer onderwijs volgen en ook meer participeren op de arbeidsmarkt (Traag & Van der Mooren, 2013).

Justin (20 jaar): 'Als ik alles heb afgerond qua opleidingen en ik heb een baan gevonden, dan zou ik best wel willen samenwonen met iemand. Thuiskomen terwijl er iemand op je wacht en samen koken en eten, dat gezelschap lijkt me wel wat.'

Een mijlpaal die zowel te maken heeft met het participeren op de arbeidsmarkt als met de gezinssituatie, is het kopen van een eigen huis. Met het kopen van een huis breekt vaak weer een nieuwe fase aan en leg je je meer vast dan wanneer je een huis huurt. Financieel kan het aantrekkelijk zijn om te gaan kopen, maar als er nog veel in je leven verandert dan betekent een koophuis ook minder flexibiliteit. Het zetten van deze stap is kenmerkend voor de eind twintigers, begin dertigers. Op de leeftijd van 29 jaar heeft net iets minder dan de helft een koophuis. Onder 30-jarigen is dat echter al 60 procent.

3.

Vrouwen versus mannen

3.1 Vrouwen eerder toe aan volgende stap dan mannen

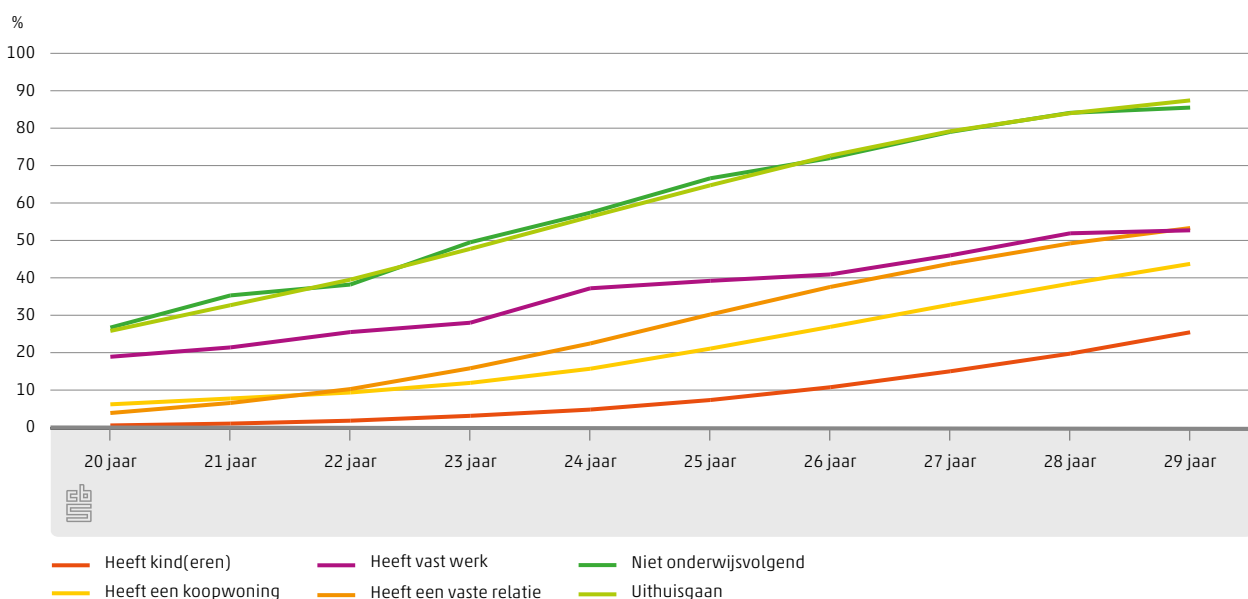
Vrouwelijke twintigers bereiken over het algemeen op jongere leeftijd mijlpalen op het pad naar vastigheid dan hun mannelijke leeftijdsgenoten. Figuur 2.1.1 laat zien dat het merendeel op de leeftijd van 22 jaar het ouderlijk huis heeft verlaten, onder de mannelijke twintigers geldt dat op de leeftijd van 24 jaar. Ook kiezen vrouwen op jongere leeftijd voor een vaste relatie. Op de leeftijd van 25 jaar is het aandeel vrouwen met een vaste relatie groter dan het aandeel zonder een vaste relatie. Voor de mannen ligt dit omslagpunt drie jaar later. Dit heeft er onder meer mee te maken dat in relaties tussen mannen en vrouwen het vrij gebruikelijk is dat de man ouder is dan zijn partner. Hiermee samenhangend heeft op de leeftijd van 28 meer dan de helft van de vrouwen een koopwoning, terwijl voor mannen dit omslagpunt bij de dertigers plaatsvindt. Voor zowel mannen als vrouwen geldt dat het krijgen van kinderen meer bij het leven van een dertiger hoort. Wel laten de figuren 3.1.1 en 3.1.2 zien dat vrouwen op jongere leeftijd kinderen hebben dan mannen. Zo heeft van de 29-jarige vrouwen 44 procent een of meerdere kinderen, van de 29-jarige mannen is dit 25 procent.

Kim (27 jaar): 'Op mijn 21e ben ik gaan samenwonen. Mijn vriend had een groot appartement en ik woonde in een klein rotkamertje. Mijn ouders dachten wel van: nu al? Dus het was erg vroeg. Maar het was wel veel chiller om samen te wonen. Ook qua ruimte en financiën.'

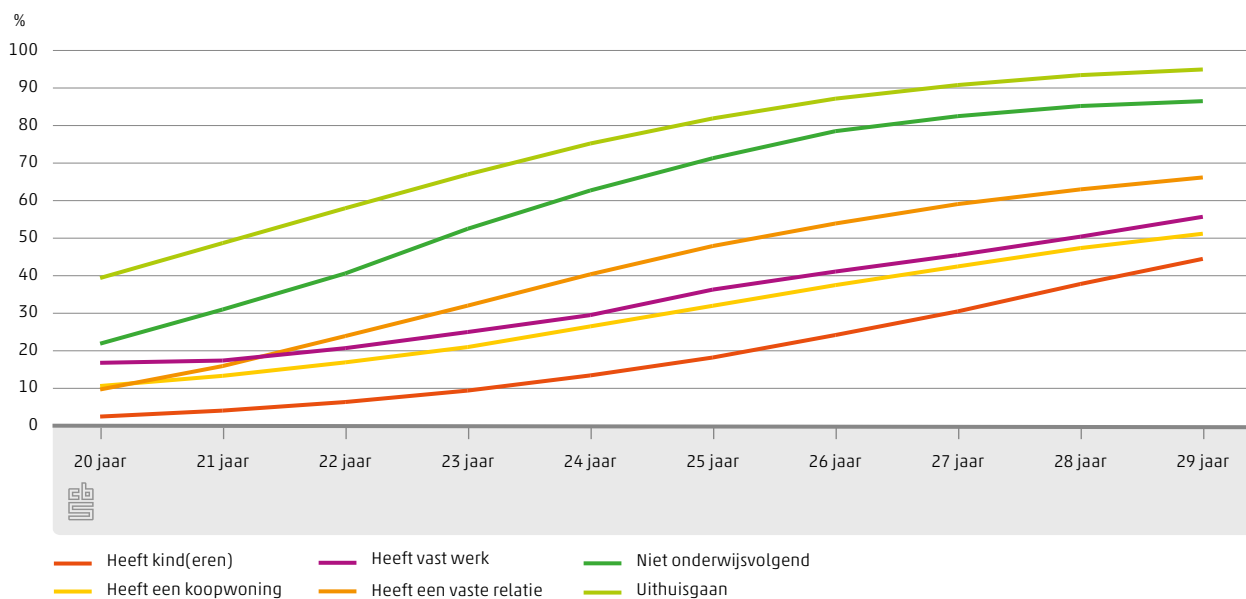

3.1.1 Mannelijke twintigers en verschillende dimensies van vastigheid¹⁾

¹⁾ Cijfers over uithuisgaan, vaste relatie, kinderen en een koopwoning hebben betrekking op de situatie op 1 januari 2013, de cijfers over onderwijsdeelname en vast werk gaan over 2014.

3.1.2 Vrouwelijke twintigers en verschillende dimensies van vastigheid¹⁾

¹⁾ Cijfers over uithuisgaan, vaste relatie, kinderen en een koopwoning hebben betrekking op de situatie op 1 januari 2013, de cijfers over onderwijsdeelname en vast werk gaan over 2014.

3.2 Vrouwen zijn hoger opgeleid en wonen jonger op zich zelf

De leeftijd waarop het merendeel het onderwijs heeft verlaten en de leeftijd waarop het merendeel een vaste baan heeft, is voor mannen en vrouwen ongeveer gelijk. Voor het verlaten van het onderwijs moet echter nog wel een nuancerende opmerking worden gemaakt. Er zijn meer jonge vrouwen dan jonge mannen die een opleiding in het hoger onderwijs hebben gevolgd. Zo is van vrouwelijke twintigers die geen onderwijs volgen 40 procent hoogopgeleid, onder de mannelijke twintigers is dat 28 procent. Omdat ze vaker een opleiding in het hoger onderwijs hebben gevolgd, is het onderwijstraject voor vrouwen dan ook vaak langer dan voor mannen. Wordt rekening gehouden met het onderwijsniveau dat de twintigers hebben behaald dan blijkt dat onder laag- en middelbaar opgeleiden weinig verschillen zijn tussen mannen en vrouwen. Hoogopgeleide vrouwelijke twintigers daarentegen verlaten op jongere leeftijd het onderwijs dan hun mannelijke leeftijdsgenoten.

Het hoogst behaalde onderwijsniveau speelt ook een rol bij de verschillen in de leeftijd waarop mannen en vrouwen op zich zelf gaan wonen. Onder andere vanwege de reisafstand verlaten hoogopgeleiden op jongere leeftijd het ouderlijk huis dan mbo-ers (Te Riele en Harmsen, 2015). Er zijn meer vrouwen die een opleiding in het hoger onderwijs volgen dan mannen en het blijkt dan ook dat van de vrouwelijke twintigers die nog onderwijs volgen er meer op zich zelf wonen dan van hun mannelijke leeftijdsgenoten.

4.

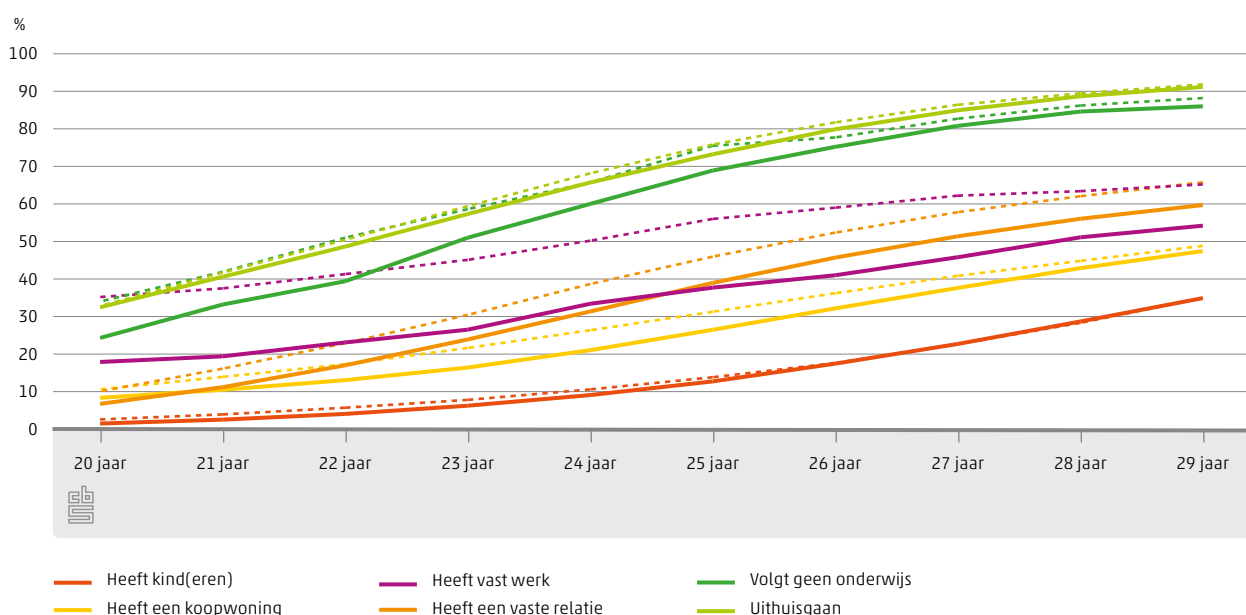
Veranderingen

in de tijd

4.1 Later een vaste relatie

Vergeleken met een decennium geleden is sprake van een verschuiving in de leeftijd waarop meer dan de helft van de twintigers een volgende stap zet. Figuur 4.1.1 laat zien dat in tien jaar tijd de leeftijd waarop minstens de helft geen onderwijs meer volgt een jaar is verschoven van 22 naar 23 jaar. Ook het omslagpunt voor een vaste relatie is een jaar verlaat, van 26 jaar tien jaar geleden naar 27 jaar nu. De daling van het aantal twintigers met een vaste relatie is onder vrouwen groter dan onder mannen. En hoewel nog steeds beduidend meer vrouwelijke dan mannelijke twintigers een vaste relatie hebben, is het verschil tussen mannen en vrouwen in de afgelopen tien jaar wel kleiner geworden.

4.1.1 Twintigers en verschillende dimensies van vastigheid¹⁾, afgezet tegen de situatie tien jaar eerder (stippelijnen)

¹⁾ Cijfers over uithuisgaan, vaste relatie, kinderen en een koopwoning hebben betrekking op de situatie op 1 januari 2013, de cijfers over onderwijsdeelname en vast werk gaan over 2014.

4.2 Minder vaak een vaste baan

Het grootste verschil is te zien bij het hebben van een vaste baan. Dit omslagpunt ligt nu vier jaar later (met 28 jaar) dan tien jaar geleden. Deels hangt de flexibilisering van de arbeidsmarkt samen met de conjunctuur. In tijden dat het economisch minder goed gaat, zijn werkgevers minder geneigd om een vast contract of een vaste aanstelling te geven (Kenniscentrum UWV, 2013). Deels is dit echter ook iets van deze tijd; de arbeidsmarkt wordt namelijk steeds flexibeler (Souren, 2015). In de jaren 2006 en 2007, toen het economisch goed ging in Nederland lag het aandeel flexwerkers beduidend hoger dan bijvoorbeeld in het begin van deze eeuw (CBS, 2013).

Veerle (28 jaar): 'Na mijn studie ben ik daar blijven werken op basis van een nul-urencontract want ik wilde geen vast contract. Daar hou ik gewoon niet van. Dat je alles van tevoren weet, wanneer je moet werken. Ik wilde gewoon op vakantie kunnen als ik dat wilde en ik kon genoeg werken met dat nul-urencontract.'

Niet alleen het aandeel twintigers met vast werk is gedaald, ook is de arbeidsparticipatie onder twintigers afgenomen. Iets wat ook samenhangt met de conjunctuur. Gaat het slechter met de Nederlandse economie dan is het zeker voor starters moeilijker om een baan te vinden of om die te behouden. Dit geldt sterker voor de mannelijke twintigers dan voor de vrouwelijke, wat te maken heeft met de sectoren en beroepen waarin mannen werken. In deze periode is het type contract of aanstelling dat twintigers hebben ook veranderd.

5.

Twintigers

in hokjes

5.1 Het pad naar vastigheid

De voorgaande paragrafen lieten zien dat het op zich zelf gaan wonen, het verlaten van het onderwijs, een vaste baan en een vaste relatie een belangrijke rol spelen in het leven van twintigers als het gaat om vastigheid. Dit geldt in mindere mate voor het krijgen van kinderen en het kopen van een huis. Deze mijlpalen zijn pas voor het merendeel van de jonge mensen een feit als ze de dertig zijn gepasseerd. Vraag is vervolgens welke groepen twintigers er grofweg te onderscheiden zijn. Voor het onderscheiden van de groepen worden het krijgen van kinderen en het kopen van een huis buiten beschouwing gelaten omdat dit meer bij de dertigers hoort. Ook het op zich zelf wonen wordt niet meegenomen. Het op zich zelf wonen hangt sterk samen met het verlaten van het onderwijs, een vaste baan en een vaste relatie. Je gaat op je zelf wonen als je gaat studeren, tijdens de studie of juist na de studie als je aan het werk gaat. En degenen met een vaste relatie hebben een eigen huishouden en wonen op zich zelf, waarmee deze beide mijlpalen deels overlappen.

Als onderwijs, werk en relatie gecombineerd worden zijn er grofweg zes groepen twintigers te onderscheiden, namelijk:

1. onderwijsvolgenden zonder een vaste relatie;
2. onderwijsvolgenden met een vaste relatie;
3. niet-onderwijsvolgenden zonder vast werk en zonder een vaste relatie;
4. niet-onderwijsvolgenden zonder vast werk en met een vaste relatie;
5. niet-onderwijsvolgenden met vast werk en zonder een vaste relatie;
6. niet-onderwijsvolgenden met vast werk en met een vaste relatie.

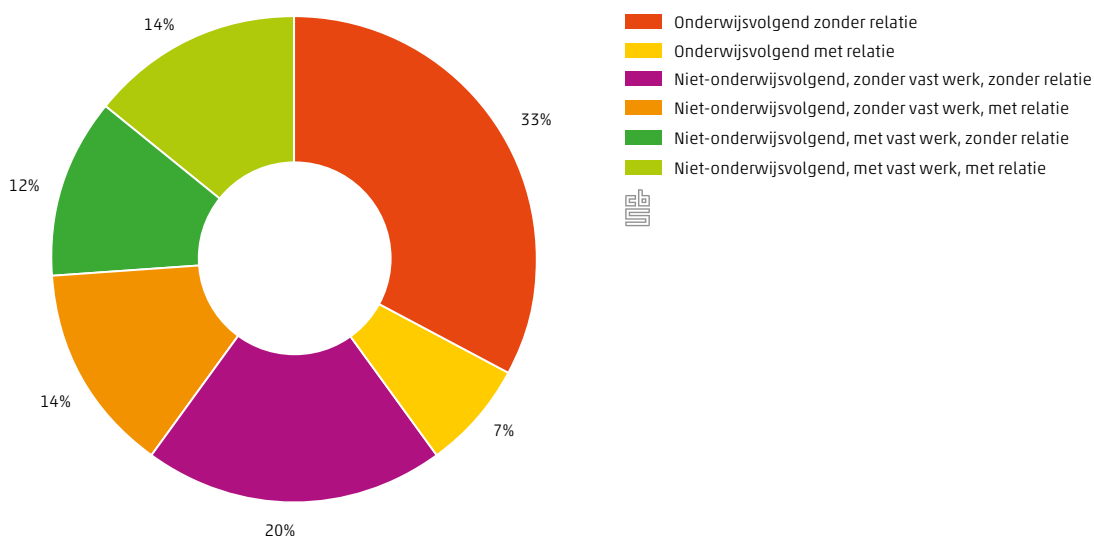
Deze indeling laat als het ware het pad zien naar vastigheid; van de groep onderwijsvolgenden zonder een relatie die veelal aan het begin staat en die nog allerlei keuzes zal maken tot de groep met vast werk en een vaste relatie die gesetteld is. Uit figuur 5.1.1 blijkt dat de groep die nog aan het begin staat van de weg naar vastigheid de grootste groep is: een op de drie twintigers volgt nog onderwijs en heeft geen vaste relatie. Deze groep is meer dan twee keer zo groot als de groep die juist de meeste vastigheid kent.

Ufuk (26 jaar): 'Op dit moment heb ik niet de behoefte om een vaste relatie te hebben, te settelen of te trouwen. Ik heb wel relaties gehad maar dan wisten we allebei dat het niet voor eeuwig zou zijn. Ik wil nu genieten van mijn vrijheid en kunnen reizen. Ik denk dat als ik de dertig passeer, dat dat wel komt.'

5.1.1 Groepen twintigers naar het volgen van onderwijs, het hebben van vast werk en het hebben van een relatie, 2014

5.2 Volledig gesetteld met een vaste baan en een vaste relatie

Zoals uit paragraaf 3 bleek, kiezen vrouwelijke twintigers eerder voor vastigheid dan hun mannelijke leeftijdgenoten. Daarnaast zijn er ook meer vrouwelijke dan mannelijke twintigers die voor vastigheid kiezen; 16 procent van de vrouwelijke twintigers behoort namelijk tot de groep met vast werk en een vaste relatie tegenover 12 procent van de mannelijke. Het verschil tussen mannen en vrouwen in deze fase zit vooral in het hebben van een vaste relatie. Er zijn namelijk ongeveer evenveel mannen als vrouwen tussen de twintig en dertig jaar die geen onderwijs meer volgen, en ook ongeveer evenveel mannen als vrouwen die een vaste baan hebben.

Raymond (20 jaar): 'Ik hoop dat ik pas kinderen krijg na mijn dertigste. Niet eerder, want dan ben ik nog steeds bezig met mijn studie. Daarna is de druk om te presteren een beetje gedaald, dan heb ik een stabiele baan, een eigen huis en een vriendin of vrouw. Gewoon wanneer de tijd rijp is.'

5.3 Geen onderwijs, geen vast werk en geen relatie

Een op de vijf twintigers volgt geen onderwijs (meer), heeft geen vast werk en heeft ook geen vaste relatie. Deze groep heeft dus geen verplichtingen meer in het onderwijs, maar is ook nog niet gebonden aan een vaste baan of vaste relatie. Een nadere analyse laat zien dat 64 procent van deze groep toch werk heeft, maar niet vast maar een flexibele baan of werkt als zelfstandige. De overige 36 procent van deze groep heeft geen werk. Ruim een kwart van hen is hoogopgeleid, ruim een kwart laagopgeleid en de rest middelbaar opgeleid. Onder de hoogopgeleide twintigers in deze groep is het aandeel flexwerkers met 83 procent relatief hoog, terwijl onder laagopgeleiden juist degenen zonder werk in de meerderheid zijn (57 procent). Iets meer dan de helft van de niet-onderwijsvolgende twintigers zonder vast werk en zonder vaste relatie woont nog thuis en een derde woont op zich zelf. Dit geldt zowel voor degenen met flexibel werk als degenen zonder werk. Van de flexwerkers is een procent alleenstaande ouder, van degenen zonder werk is dat 6 procent.

6.

Conclusie

Dit artikel is getiteld *'Het dynamische leven van twintigers'* en laat zien welke mijlpalen de twintigersfase dynamisch maken, op welke leeftijd de meerderheid van de twintigers deze mijlpalen bereikt en hoe gesetteld de verschillende groepen twintigers zijn. Een derde van de twintigers studeert en is nog verre van gesetteld. Hierbij gaat het vooral om de jonge twintigers. Naarmate twintigers ouder worden, kiezen ze steeds meer voor een leven met vastigheid. Op 27-jarige leeftijd heeft meer dan de helft een vaste relatie en op de leeftijd van 28 heeft meer dan de helft een vaste baan. Vrouwelijke twintigers kiezen op jongere leeftijd voor dit gesettelde leven dan mannelijke twintigers. Voor de twintigers van nu is het minder gebruikelijk om een vaste relatie te hebben dan voor de twintigers van tien jaar geleden. De huidige twintigers hebben ook een stuk later een vaste baan dan tien jaar geleden. Hoewel een deel van de twintigers kinderen heeft en een koophuis, zijn dit mijlpalen die meer bij het leven van de dertiger horen dan bij het leven van de twintiger.

Macy (20 jaar): 'Ik ben de afgelopen jaren zeker veranderd. En hoe dichter ik bij de 21 kom hoe meer ik ga nadenken. In het verleden dacht ik: ik zie het allemaal wel. Het boeit me niet dat ik geen opleiding heb. En nu verandert dat langzamerhand. Ik ga volgend jaar weer beginnen aan een opleiding en ik ga werken en ja, mijn leven op orde krijgen. Een jaar geleden was het helemaal anders.'

Referenties

Breedveld, K. en A. van den Broek (2003). *De meerkeuzemaatschappij. Facetten van de temporele organisatie van verplichtingen en voorzieningen*. Den Haag: SCP.

CBS (2007). Moederschap niet verder uitgesteld. *CBS Webmagazine*, dd. 11 juni 2007.

CBS (2009). Relatie en gezin aan het begin van de 21ste eeuw. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

CBS (2013). Aantal jongeren met flexibele arbeidsrelatie neemt toe. *CBS Webmagazine*, dd. 30 oktober 2013.

Gaalen, R. van (2014). Veranderingen in relatie en gezinsvorming van Generatie X naar Y. Demografische profielen van 30-jarigen naar geslacht en opleidingsniveau. *Sociaaleconomische trends*. Juli 2014.

Kenniscentrum UWV (2013). *UWV Kennisverslag 2013-1*. Geraadpleegd op 6 januari 2015, van <http://www.uwv.nl/kennis>.

Latten, J. (2004). Trends in samenwonen en trouwen. De schone schijn van burgerlijke staat. *Bevolkingstrends* (4), p. 46-60.

Loog, B. (2014). Vrouwen al op jonge leeftijd minder economisch zelfstandig dan mannen. *Sociaaleconomische trends*.

Riele, S. te en C. Harmsen (2015). Relatievorming van twintigers.

Souren, M. (2015). Het werkende leven van twintigers.

Traag, T. en F. van der Mooren (2013). Twintigers op de arbeidsmarkt. Een intergeneratiele vergelijking. *Sociaaleconomische trends*, oktober 2013.

Valk, J. van der (2015). De leefomgeving van twintigers.

Quotes zijn afkomstig uit diepte-interviews gedaan door de Nationale Jeugdraad (NJR) ten behoeve van deze publicatie.

Medewerkers

Auteurs

dr. F. van der Mooren

Met medewerking van

J. Kruij, MSc. (Nationale Jeugdraad NJR)

Eindredactie

drs. L.H.M. Stroucken